

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24Co/471/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1112241817
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 06. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Holíč
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:1112241817.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave, v právnej veci navrhovateľa: Fond na podporu vzdelávania, IČO: 47 245 531, so sídlom Panenská 29, Bratislava, zastúpený: AENEA Legal s.r.o., so sídlom Jozefská 3, Bratislava, IČO: 35 951 125, proti odporkyni: PhDr. X. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. I. XX, T., zastúpená: JUDr. Juliana Weiszová, advokátka, Jantárová 16, Dunajská Streda, o zaplatenie 5.132,09 Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Trnava č.k. 37C/64/2013-192 zo dňa 05.03.2014, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd návrh v celom rozsahu zamietol a zároveň navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporkyni náhradu trov konania vo výške 829,73 Eur, a to do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku k rukám JUDr. Juliany Weiszovej, právnej zástupkyne odporkyne. Rozhodnutie vo veci samej prvostupňový súd odôvodnil použitím ust. § 488, § 489, § 451, § 457, § 560, § 100 ods. 1 a 2, § 107 Obč. zákonníka, § 2 ods. 1, § 3 ods. 1 a 9, § 4, § 5 ods. 4 zákona č. 471/2002 Z.z. o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov v znení účinnom do 31.12.2012 (ďalej aj „ZPFZP“), § 223 ods. 1, § 226 ods. 1, § 17 ods. 3 Zákonníka práce.

Vecne argumentoval tým, že sa nestotožnil s názorom navrhovateľa, že dohody o vykonaní práce uzavreté medzi ním (resp. jeho právnym predchodcom) a odporkyňou by mali byť neplatné. Je síce pravdou že odporkyňa bola v rokoch 2008 až 2010 (t.j. v čase uzavretia sporných dohôd o vykonaní práce) členkou rady Pôžičkového fondu pre začínajúcich pedagógov (právny predchodca navrhovateľa), pričom členstvo a funkcie v rade fondu sú čestné (v zákone sa však nenachádza formulácia, na ktoré poukazuje navrhovateľ: „bezodplatné, bez nároku na odmenu“) - z uvedeného znenia potom navrhovateľ vyvodil nesprávny záver, že člen rady fondu nemôže pre fond vykonávať žiadnu činnosť, za ktorú by mu patrila odmena (dotiahnuté ad absurdum podľa navrhovateľa by člen rady fondu nemohol mať nárok na odmenu ani keby vykonával pre fond napr. upratovacie alebo stavebné práce?). V danom prípade odporkyňa na podnet právneho predchodcu navrhovateľa vykonávala práce, a to 1/ príprava návrhu na zasadnutie rady fondu konaného dňa 15.12.2009, pripomienok k návrhu novely zákona na zlúčenie fondu a Študentského pôžičkového fondu (dohoda zo dňa 14.12.2009, práca bola odporkyňou vykonaná, dňa 15.12.2009 jej bola vyplatená odmena vo výške 107,- Eur), 2/ príprava koncepcie poskytovania pôžičiek pre žiadateľov (dohoda zo dňa 14.12.2009, práca bola odporkyňou vykonaná, dňa 16.12.2009 jej bola vyplatená odmena vo výške 2.430,- Eur), 3/ príprava návrhu na dopracovanie štatútu fondu (dohoda zo dňa 14.06.2010, práca bola odporkyňou vykonaná, dňa 29.06.2010 jej bola vyplatená odmena vo výške 1.620,- Eur). Podľa názoru súdu vykonanie týchto prác nevyplývalo z funkcie člena v rade fondu, a bolo nad rámec tejto funkcie, nakoľko podľa § 4 zák. č. 471/2002 Z.z. o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov do pôsobnosti rady fondu patrí najmä rozhodovať o poskytnutí prostriedkov fondu na pôžičky pre jednotlivé krajské úrady, schvaľovať štatút fondu a rokovací poriadok rady fondu,

schvaľovať rozpočet fondu, schvaľovať ročnú účtovnú závierku overenú audítorom, schvaľovať výročnú správu o hospodárení a činnosti fondu za predchádzajúci rok, ktorá sa predkladá Národnej rade Slovenskej republiky, vymenúvať a odvolávať riaditeľa fondu a určovať jeho mzdu podľa osobitných predpisov - teda členovia rady fondu mali „rozhodovať“ a „schvaľovať“ rôzne materiály a dokumenty (im predložené), ale nie ich tvoriť; ak potom samotný právny predchodca navrhovateľa sa na odporkyňu obrátil s požiadavkou takýto materiál vytvoriť, nie je možné to považovať za súčasť výkonu funkcie v rade fondu. Súd preto všetky dohody o vykonaní práce uzavreté medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporkyňou považoval za platné, nepriečiace sa predpisu (zák. č. 471/2002 Z.z. o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov), a odmena ktorá bola odporkyňi za vykonanie týchto prác vyplatená bola oprávnená - na strane odporkyne nemohlo potom vzniknúť bezdôvodné obohatenie, ktorého vydanie žiadal navrhovateľ. V tejto súvislosti je potrebné tiež poukázať na ustanovenie § 17, ods. 3 Zákonníka práce, podľa ktorého neplatnosť právneho úkonu nemôže byť zamestnancovi na ujmu, ak neplatnosť nespôsobil sám - jedná sa o ochranu osoby, ktorá v dobrej viere uzavrie zmluvu. V súdnom prípade boli dohody o vykonaní práce uzavreté na podnet právneho predchodcu navrhovateľa, odporkyňa práce riadne vykonala a ich výsledok odovzdala - nemôže sa preto navrhovateľ domáhať neplatnosti takto uzavretých (a naplnených) právnych úkonov, a následne vydania bezdôvodného obohatenia (nakoľko žiadne nevzniklo). Návrhu by nebolo možné vyhovieť (aj ak by vyššie uvedené právne úkony neboli platné), nakoľko medzi účastníkmi ide o synalagmatický záväzok podľa § 457 Občianskeho zákonníka, teda strany si majú vzájomne vrátiť to, čo si vzájomne plnili - určenie tohto vzájomného plnenia je však pre úspech žaloby bezpodmienečne potrebné obsiahnuť už v petite žaloby, ako to predpokladá i ustálená judikatúra súdov (viď R 26/1975, R 1/1979), nakoľko nárok jedného účastníka konania na vrátenie plnenia z „neplatného“ právneho úkonu je podmienený záväzkom voči druhému účastníkovi, a táto vzájomná viazanosť musí byť vyjadrená aj vo výroku rozsudku, čomu musí zodpovedať aj žalobný petít - takýto petít žaloby ale absentoval. (Súd si ani dosť dobre nevie predstaviť čo by navrhovateľ vrátil odporkyňi.) Navyiac odporkyňa v konaní vzniesla aj námietku premlčania nároku navrhovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia - ani z tohto dôvodu by žalobe súd nemohol vyhovieť a nárok navrhovateľovi priznať. Podľa názoru súdu totiž je potrebné prihliadnuť na námietku premlčania, nakoľko odmena zo sporných dohôd bola odporkyňi vyplatená dňa 15.12.2009, resp. 16.12.2009, resp. 29.06.2010, a preto subjektívna premlčacia lehota uplynula najneskôr dňa 29.06.2012 - návrh na súd bol podaný však až dňa 13.12.2012, pričom subjektívna premlčacia lehota v tomto prípade začala plynúť dňom vyplatenia finančných prostriedkov (o ktorých vrátenie teraz navrhovateľ žiada) odporkyňi, nakoľko už vtedy navrhovateľ (jeho právny nástupca) vedel, resp. prinajmenšom mohol a mal vedieť, kto a v akej výške sa „bezdôvodne obohatil“ - neobstojí, a nie je možné sa stotožniť s argumentáciou navrhovateľa že o vzniku bezdôvodného obohatenia sa mal dozvedieť až na základe správy/informácie jeho právnik. Súd rozhodol o náhrade trov konania v zmysle ustanovenia § 142 ods. 1 v spojení s § 149 ods. 1 O.s.p. a v súlade s § 1, § 10, § 11, § 14 a § 16 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. tak, že odporkyňi priznal trovy konania v sume 829,73 Eur za špecifikované úkony.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal prostredníctvom právneho zástupcu odvolanie navrhovateľ, ktorým sa domáhal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, resp. ho zmenil a vyhovel žalobnému návrhu v celom rozsahu, uplatniac si náhradu trov prvostupňového konania vo výške 1.447,37 Eur a náhradu trov odvolacieho konania vo výške 534,26 Eur. Odvolateľ uplatnil odvolacie dôvody v zmysle § 205 ods. 2 písm. c), d) a f) O.s.p. Súd prvého stupňa nesprávne posúdil otázku platnosti uzatvorených dohôd o vykonaní práce, keď navrhovateľ poukazujúc na štatút Pôžičkového fondu pre začínajúcich pedagógov z augusta 2004 preukázal ich absolútnu neplatnosť v zmysle § 39 Obč. zákonníka. Podľa § 5 ods. 4 ZPFZP zamestnanci fondu nesmú byť členmi rady fondu a dozornej rady, a teda uzavretie pracovnej zmluvy či dohody o vykonaní práce, na základe ktorej by odporca ako člen Rady fondu získal status zamestnanca, je *expressis verbis* zákonom vylúčené. Súd prvého stupňa nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie, z akých dôvodov, na základe akých skutkových zistení a právnych posúdení dospel k záveru o nestotožnení sa s názorom navrhovateľa na neplatnosť dohôd o vykonaní práce. Námietka súdu, že pri pojme čestná funkcia sa v zákone nenachádza formulácia o bezodplatnosti, nebola nijako odôvodnená. Všeobecne je uznávaný výklad pojmu čestná funkcia ako funkcia, pri ktorej nevzniká nárok na odplatu, t.j. nie je nijako honorovaná, poukazujúc podporne na výkon čestných funkcií v rôznych profesijných združeniach, nadáciách, v sudcovskej rade či Súdnej rade SR. Súd prvého stupňa neuviedol žiaden príklad, ktorý by potvrdzoval jeho výklad pojmu čestná funkcia ako funkcia nie nutne bezodplatná, jeho výklad je v priamom rozpore so zaužívanou interpretáciou tohto pojmu. Súd tiež nesprávne aplikoval ust. § 17 ods. 3 Zákonníka práce, ktoré možno aplikovať len pracovnoprávných vzťahoch, priznávajúc

ochranu zamestnancovi. Vzhľadom na absolútnu neplatnosť dohôd o vykonaní práce, takýmto absolútne neplatným právnym úkonom nemožno založiť režim aplikácie ust. Zákonníka práce, nakoľko odporca sa na základe dohody o vykonaní práce nikdy platne nestal zamestnancom, a preto mu ani nemôže byť poskytnutá ochrana Zákonníka práce. Odvolateľ poukázal tiež na to, že aj sám odporca sa podieľal na spôsobe neplatnosti právneho úkonu, keď uzavrel takúto dohodu, ktorá nebola zákonom dovolená, a teda by mu nemala byť poskytovaná ochrana v zmysle ust. § 17 ods. 3 Zákonníka práce. Nesprávny je záver prvostupňového súdu o synalagmatickosti záväzku z bezdôvodného obohatenia. Predmetom dohôd o vykonaní práce boli činnosti a výkony plne spadajúce do rámca výkonu funkcie člena Rady fondu, preto navrhovateľ nie je povinný vydať odporcovi žiadne vzájomné plnenie, odporca plnil to, čo spadalo do jeho zákonnej povinnosti. Navrhovateľ sa na úkor odporcu ničím neobohatil, na základe dohôd o vykonaní práce mu neboli poskytnuté žiadne také plnenia, ktoré by nebol oprávnený od odporcu ako člena Rady fondu požadovať. Súd prvého stupňa nesprávne posúdil otázku premlčania nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a svoj záver dostatočne neodôvodnil. Pri subjektívnej 2-ročnej premlčacej dobe podľa § 107 ods. 1 Obč. zákonníka jej začiatok plynutia sa viaže na reálnu, preukázanú, t.j. nie predpokladanú vedomosť navrhovateľa o osobe, ktorá sa na jeho úkor bezdôvodne obohatila. Súd nesprávne vychádzal z toho, že navrhovateľ prinajmenšom mohol a mal vedieť, teda predmetné skutočnosti len prezumoval. Tak ako navrhovateľ v konaní preukázal, rozhodujúcou skutočnosťou pre začatie plynutia 2-ročnej premlčacej doby bol deň 05.10.2011, kedy sa štatút navrhovateľa dozvedel o dôvodoch neplatnosti uzatvorených dohôd o vykonaní práce. Poukazujúc na ustálenú judikatúru R 1/1979 i rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 158/1999 pri plnení na základe neplného právneho úkonu v čase poskytnutia plnenia, t.j. v čase vzniku bezdôvodného obohatenia začína plynúť objektívna a nie subjektívna premlčacia doba, ktorej plynutie sa viaže na reálnu a nie predpokladanú vedomosť, pričom je irelevantné, či sa oprávnený mohol alebo mal o predmetných skutočnostiach dozvedieť skôr. Navrhovateľ sa o neplatnosti dohôd reálne dozvedel až 05.10.2011, v čase ich uzatvorenia ešte nevedel o ich rozpore so zákonom, teda bol rovnako dobromyseľný ako odporca, v dôsledku čoho mu nemožno prisudzovať výlučnú vinu za neplatnosť týchto úkonov. Uplatnený nárok teda nie je v rozpore s dobrými mravmi, povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie je daná bez ohľadu na dobromyseľnosť v čase prijatia.

Súd prvého stupňa dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam, keď skonštatoval, že odporca v prospech navrhovateľa vykonal pracovné úlohy nad rámec výkonu funkcie člena Rady fondu, nad rámec rozhodovacích a schvaľovacích kompetencií Rady fondu, a teda aj mimo čestného výkonu funkcie člena Rady fondu, keď z obsahu týchto dohôd a z pôsobnosti Rady PFZP v zmysle § 4 ZPZFP a § 7 ods. 17 a 18 Štatútu PFZP je jednoznačné, že činnosti vykonávané odporcom na základe dohôd o vykonaní práce spadali do rámca pôsobnosti člena Rady fondu a schvaľovacej a rozhodovacej pôsobnosti Rady fondu, vždy sa jednalo o predloženie návrhov a podnetov súvisiacich s poskytovaním prostriedkov fondu, schvaľovaním štatútu a rokovacieho poriadku a pod. Napr. v zmysle dohody zo dňa 14.06.2010 mal odporca pripraviť návrh na dopracovanie štatútu, pričom podľa § 4 písm. b) ZPZFP mala Rada fondu schvaľovať štatút fondu a rokovací poriadok rady fondu. V súvislosti so schválením štatútu je nevyhnutné jeho obsah prerokovať, pripomienkovať, predložiť návrhy. Samotný štatút fondu predpokladá predkladanie návrhov a podnetov zo strany členov Rady fondu k otázkam patriacim do jeho pôsobnosti. Základným a nevyhnutným predpokladom na plnenie funkcie člena Rady fondu bolo aj oboznámenie sa, analýza, spracovanie a vyhodnotenie informácií, ktoré majú podklad pre prijatie rozhodnutia. Rozhodovacia a schvaľovacia kompetencia nemôže byť chápaná iba ako samotné hlasovanie o určitej otázke, pri kolektívnych orgánoch jej vždy predchádza diskusia, analýza problematiky, predkladanie návrhov jednotlivých členov. Ani pred rokom 2004 a ani po roku 2011 sa dohody o vykonaní práce na predmetné činnosti neuzatvárali a členom Rady fondu sa nevyplácali žiadne finančné prostriedky. Súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav, keď nevypočul navrhnutých svedkov Mgr. S. J. a O. I., ktorých svedecké výpovede mohli mať vplyv na právne posúdenie veci a jej meritórne rozhodnutie. Navrhovateľ v konaní pred prvostupňovým súdom poukázal na opakovanie predmetov činností u viacerých členov Rady fondu, resp. dozornej rady, Fond tak za pripravenie návrhu na dopracovanie štatútu fondu zaplatil sumu vo výške 18.000,- Eur, za pripravenie návrhu koncepcie poskytovania pôžičiek pre žiadateľov sumu vo výške 22.000,- Eur, pričom niektorí bývalí členovia rady fondu, resp. dozornej rady dobrovoľne fondu vrátili neoprávnene prijaté finančné prostriedky. Odvolateľ podporne poukázal na rozhodnutia súdov v obdobných veciach, rozhodnutie Okresného súdu Ružomberok č.k. 3Cpr/3/2013-230, Krajského súdu v Bratislave č.k. 6Copr/4/2014-375, Krajského súdu v Trnave č.k. 23CoPr/3/2014-373, Krajského súdu v Nitre č.k. 25Co/611/2014-332.

Odporkyňa odvolací návrh nepodala, k doručenému odvolaniu navrhovateľa sa vyjadrila písomne prostredníctvom právneho zástupcu, navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť a priznať odporkyni náhradu trov odvolacieho konania. Tvrdenia navrhovateľa nepovažuje za reálne, skutkový stav bol riadne zistený, dôkazy boli vyhodnotené správne, navrhovateľovi nebola odňatá možnosť konať pred súdom, rozsudok nie je nepreskúmateľný. Súd prvého stupňa sa zaoberal celým časovým obdobím rokov 2008 - 2010, platby boli vyplatené od 15.12.2009 do 29.06.2010, návrh bol podaný na súd 13.12.2012. Odporkyňa pre navrhovateľa nevykonávala závislú prácu v zmysle § 11 ods. 1 Zákonníka práce, teda nemohla porušiť ust. § 5 ods. 4. Odporkyňa vykonala dané pracovné úlohy riadne a včas, nad rámec jej členstva v Rade fondu, mimo rozhodovacích a schvaľovacích kompetencií Rady fondu, preto jej vzniklo právo na vyplatenie odmeny a nedošlo z jej strany k získaniu bezdôvodného obohatenia. Dohoda bola medzi účastníkmi uzavretá dobrovoľne, došlo k jej naplneniu, ak by aj bola neplatná, v zmysle § 17 ods. 3 Zákonníka práce nemôže byť na ujmu odporkyne. Odporkyňa ako členka Rady fondu nepoberala žiadne neoprávnené odmeny, čestnú funkciu vykonávala v súlade s právnymi predpismi. V danom prípade nešlo o absolútne neplatný právny úkon, tento neodporoval zákonu, ani ho neobchádzal a ani sa nepriečil dobrým mravom.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. c), d) a f) O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné, keďže napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa nie je vecne správny, v dôsledku čoho je nevyhnutné rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Dôvody, pre ktoré súd prvého stupňa v celom rozsahu zamietol návrh navrhovateľa, považuje odvolací súd minimálne za predčasné, vychádzajúce z nedostatočne zisteného skutkového stavu veci, ako aj z neprávneho právneho posúdenia.

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ (pôvodne Pôžičkový fond pre začínajúcich pedagógov, IČO: 30 796 415, ktorý bol ku dňu 31.12.2012 zrušený, a jeho právnym nástupcom je Fond na podporu vzdelávania, IČO: 47 245 531) sa svojím návrhom doručeným dňa 13.12.2012 na Okresný súd Bratislava I. domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by súd zaviazal odporkyňu povinnosťou zaplatiť mu sumu 5.132,09 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75% ročne zo sumy 5.132,09 Eur od 04.11.2012 do zaplatenia, a trovy konania. Navrhovateľ je právnická osoba zriadená zák. č. 471/2002 Z.z. o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov, ktorej činnosťou je poskytovanie pôžičiek pre začínajúcich pedagógov. Odporkyňa bola v období rokov 2008 až 2010 členom rady fondu, pričom členstvo v rade je čestné, jej člen nemôže byť zamestnancom fondu - z charakteristiky funkcie člena rady vyplýva, že ak tento člen vykonáva činnosť pre fond, nie je oprávnený prijať odmenu za jej výkon.

Dňa 14.12.2009 uzavrel právny predchodca navrhovateľa s odporkyňou dohodu o vykonaní práce, predmetom ktorej bola príprava návrhu na zasadnutie rady fondu konaného dňa 15.12.2009, pripomienok k návrhu novely zákona na zlúčenie fondu a Študentského pôžičkového fondu; odmena bola dohodnutá vo výške 132,09 Eur brutto / 107,- Eur netto. Práca bola odporkyňou vykonaná, dňa 15.12.2009 jej bola vyplatená odmena vo výške 107,- Eur (právny predchodca navrhovateľa odviezol daň vo výške 25,09 Eur).

Dňa 14.12.2009 uzavrel právny predchodca navrhovateľa s odporkyňou dohodu o vykonaní práce, predmetom ktorej bola príprava koncepcie poskytovania pôžičiek pre žiadateľov; odmena bola dohodnutá vo výške 3.000,- Eur brutto / 2.430,- Eur netto. Práca bola odporkyňou vykonaná, dňa 16.12.2009 jej bola vyplatená odmena vo výške 2.430,- Eur (právny predchodca navrhovateľa odviezol daň vo výške 570,- Eur).

Dňa 14.06.2010 uzavrel právny predchodca navrhovateľa s odporkyňou dohodu o vykonaní práce, predmetom ktorej bola príprava návrhu na dopracovanie štatútu fondu; odmena bola dohodnutá vo výške 2.000,- Eur brutto / 1.620,- Eur netto. Práca bola odporkyňou vykonaná, dňa 29.06.2010 jej bola vyplatená odmena vo výške 1.620,- Eur (právny predchodca navrhovateľa odviezol daň vo výške 380,- Eur).

Podľa § 3 ods. 1 a ods. 9 zák. č. 471/2002 Z.z. (zákona platného do 31.12.2012) o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov najvyšším orgánom fondu je rada fondu. Rada fondu vykonáva správu fondu a riadi jeho činnosť. Členstvo a funkcie v rade fondu sú čestné.

Podľa § 4 zák. č. 471/2002 Z.z. (zákona platného do 31.12.2012) o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov do pôsobnosti rady fondu patrí najmä

- a) rozhodovať o poskytnutí prostriedkov fondu na pôžičky pre jednotlivé krajské úrady,
- b) schvaľovať štatút fondu a rokovací poriadok rady fondu,
- c) schvaľovať rozpočet fondu,
- d) schvaľovať ročnú účtovnú závierku overenú audítorom,
- e) schvaľovať výročnú správu o hospodárení a činnosti fondu za predchádzajúci rok, ktorá sa predkladá Národnej rade Slovenskej republiky,
- f) vymenúvať a odvolávať riaditeľa fondu a určovať jeho mzdu podľa osobitných predpisov.

Podľa § 5 ods. 4 zák. č. 471/2002 Z.z. (zákona platného do 31.12.2012) o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov riaditeľ fondu je zamestnancom fondu. Zamestnanci fondu nesmú byť členmi rady fondu a dozornej rady.

V danom prípade navrhovateľ uplatnil svoj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia na základe argumentácie o absolútnej neplatnosti dohôd o vykonaní práce uzatvorených medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporkyňou. Jedná sa o pracovnoprávny vzťah upravený v ustanovení § 226 z.č. 311/2001 Zákonník práce. Vychádzajúc z ust. § 1 ods. 4 Zákonníka práce, ak tento zákon v prvej časti neustanovuje inak, vzťahujú sa na právne vzťahy podľa odseku 1 všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka. V prvej časti Zákonníka práce pod názvom všeobecné ustanovenia je upravená problematika právnych úkonov a ich neplatnosti v ustanovení §§ 15, 16, 17. Vzhľadom na znenie týchto ustanovení je potrebné na posúdenie platnosti predmetného právneho úkonu -uzavretej dohody o vykonaní práce aplikovať ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka, keďže v uvedených ustanoveniach Zákonníka práce nie je obsiahnutá iná právna úprava v tejto otázke.

Z obsahu spisu vyplýva, že odporkyňa bola členkou rady fondu, zriadeného v zmysle zákona č. 471/2002 Z.z. o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov (ďalej aj „ZPFZP“) v období rokov 2008 až 2010, t.j. v čase uzavretia predmetných dohôd o vykonaní práce. Citovaný zákon v ustanovení § 3 ods. 9 ustanovuje, že členstvo a funkcie v rade fondu sú čestné. V zmysle § 3 ods. 1 citovaného zákona rada fondu je najvyšším orgánom fondu, vykonáva správu fondu a riadi jeho činnosť.

Právny predchodca navrhovateľ s odporkyňou uzatvoril dohody o vykonaní práce v zmysle § 226 ods. 1 a 2 Zákonníka práce, nakoľko sa účastníci konania dohodli na všetkých obsahových náležitostiach dohody o vykonaní práce, t.j. v dohode vymedzili pracovnú úlohu, odmenu za jej vykonanie, dobu, v ktorej sa mala pracovná úloha vykonať a predpokladaný rozsah prác. Predmetné dohody o vykonaní prác boli uzatvorené písomnou formou a to deň pred dňom začatia výkonu práce. Dohody o vykonaní prác predstavujú osobitný druh zmlúv, ktorých uzavretím nevzniká pracovný pomer, no zakladajú pracovnoprávny vzťah. Na predmetné dohody nemožno použiť ustanovenia Zákonníka práce o pracovnom pomere, okrem všeobecnej časti Zákonníka práce a subsidiárnej pôsobnosti všeobecnej časti Občianskeho zákonníka. Pracovnoprávny vzťah založený dohodou o vykonaní prác je podstatne voľnejší než pracovný pomer a vytvára pomerne široký priestor na uplatnenie zmluvnej voľnosti účastníkov. Pre tento pracovnoprávny vzťah je charakteristické, že pracovný záväzok zamestnanca má formu pracovnej úlohy, je vymedzený individuálne, nie druhovo. Zamestnávateľ neriadi priebeh výkonu prác tak, ako je to v pracovnom pomere.

Navrhovateľ považoval predmetné zmluvy za neplatné v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, nakoľko svojím obsahom odporujú ustanoveniu § 5 ods. 4 Zákona o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov, keďže podľa tohto ustanovenia zamestnanci Fondu nesmú byť členmi Rady Fondu a Dozornej rady Fondu. Teda podľa názoru navrhovateľa analogicky platí, že členovia Rady Fondu nemôžu byť v postavení zamestnanca voči Fondu a ani založiť svoj akýkoľvek pracovnoprávny vzťah voči Fondu, a ak dôjde k uzavretiu zmluvy alebo dohody, ktorá takýto vzťah medzi Fondom a členom Rady Fondu alebo dozornej rady zakladá, je takáto zmluva alebo dohoda podľa navrhovateľa v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatná. Odvolací súd vzhľadom ku skutočnosti,

že dohoda o vykonaní práce zakladá pracovnoprávny vzťah, dospel k záveru, že odporkyňa uzavretím predmetných dohôd o vykonaní práce s navrhovateľom založila pracovnoprávny vzťah medzi ňou a navrhovateľom. V tomto smere treba uviesť, že pojem zamestnanec sa v zmysle § 11 ods. 1 Zákonníka práce používa v širšom zmysle slova. Do širšieho vymedzenia pojmu zamestnanec by bolo možné zahrnúť nielen fyzickú osobu ako účastníka pracovného pomeru, ale aj fyzické osoby, pracujúce v štátnozamestnaneckom vzťahu, ako aj fyzické osoby, ktoré pracujú na základe dohôd o vykonaní prác mimo pracovného pomeru. Založením pracovnoprávneho vzťahu odporkyňa nadobudla postavenie zamestnanca a navrhovateľ postavenie zamestnávateľa. Teda odporkyňa bola v čase, keď plnila pracovné úlohy v zmysle predmetných dohôd, zamestnankyňou navrhovateľa. Keďže ustanovenie § 5 ods. 4 ZPŠF zakazuje, aby zamestnanci Fondu boli členmi Rady Fondu alebo Dozornej rady Fondu, dospel odvolací súd k záveru, že členovia Rady Fondu a Dozornej rady Fondu nemohli platne uzatvárať akékoľvek zmluvy alebo dohody podľa Zákonníka práce. Uzavretím akejkoľvek zmluvy, či dohody podľa Zákonníka práce by vznikol medzi členmi Rady fondu a navrhovateľom pracovnoprávny vzťah, ktorý ZPFZP vylučuje.

Citovaný zákon v ustanovení § 5 ods. 4 *expressis verbis* zakotvuje, že zamestnanci fondu nesmú byť členmi rady fondu a dozornej rady. Je neprijateľné napríklad, aby člen rady fondu, ktorý rozhoduje v otázke vymenovania a odvolania riaditeľa fondu, určovania jeho mzdy, bol vo vzťahu podriadenosti k riaditeľovi fondu na základe uzatvoreného pracovnoprávneho vzťahu, čo sa stalo v tomto prípade, keď odporkyňa, ktorá bola členkou rady fondu, mala byť súčasne aj zamestnankyňou fondu na základe uzatvorených dohôd o vykonaní práce. V kontexte tohto ustanovenia citovaného zákona je zrejmy účel zákonného ustanovenia § 3 ods. 9, t.j. zabezpečiť nezávislosť funkcie člena rady fondu pri jeho rozhodovaní bez akýchkoľvek vzťahov resp. väzieb, ktoré vyplývajú z pracovnoprávných vzťahov, t.j. zabezpečiť riadne fungovanie rady fondu, plnenie všetkých činností patriacich do pôsobnosti rady fondu.

Uzatvorenie dohody o vykonaní práce medzi fondom a členom rady fondu je potrebné považovať za absolútne neplatný právny úkon v zmysle § 39 Obč. zákonníka, a to pre jeho rozpor s doslovným znením ust. § 5 ods. 4 ZPFZP. Zároveň sa jedná aj o obchádzanie zákona, keď zrejmy účelom uzatvárania dohôd o vykonaní práce a následného vyplácania odmien, bolo obídenie vykonávania funkcie člena rady fondu bez nároku na odplatu.

Odvolací súd považuje za nesprávny výklad pojmu čestná funkcia zo strany prvostupňového súdu. Pojem čestná funkcia je potrebné vykladať tak, že ustanovenie do tejto funkcie, resp. jej zastávanie predstavuje pre danú osobu česť, teda aj pri plnení povinností z nej vyplývajúcich sa možno spoliehať na česť osoby vykonávajúcej túto funkciu, pričom jedná sa o funkciu, ktorá nie je honorovaná, t.z. nemožno očakávať od nej žiaden finančný profit, žiaden príjem či odmenu. Uvedené sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na výkon funkcie člena rady fondu, v tomto prípade teda výkon akejkoľvek činnosti odporkyňou patriacej do pôsobnosti rady fondu ako najvyššieho orgánu fondu, ktorý vykonáva správu fondu a riadi jeho činnosť, je bezodplatný.

Súd prvého stupňa tiež dospel k nesprávnemu záveru, keď skonštatoval, že členovia rady fondu mali len rozhodovať a schvaľovať rôzne materiály a dokumenty, ktoré im boli predložené, a nie ich aj tvoriť.

Súd prvého stupňa nedostatočne posúdil otázku, či predmet jednotlivých dohôd o vykonaní práce, t.j. či dohodnuté činnosti, ktoré sa odporkyňa zaviazala vykonávať na základe dohôd o vykonaní práce, spadajú do pôsobnosti rady fondu. Túto otázku je potrebné posúdiť vychádzajúc najmä z ustanovenia § 4 ZPFZP, kde je upravená demonštratívny spôsobom pôsobnosť rady fondu, ďalej je potrebné podrobne skúmať štatút fondu, ktorý presnejšie upravuje úlohy a činnosť fondu. Súd prvého stupňa sa štatútom fondu vôbec nezaoberal, a preto jeho záver o tom, že predmet dohôd o vykonaní práce bol nad rámec pôsobnosti člena rady fondu považuje odvolací súd minimálne za predčasný a nedostatočne odôvodnený.

Podľa názoru odvolacieho súdu je nepochybné, že každý člen rady fondu, aby mohol zodpovedne plniť svoju funkciu, a to rozhodovať na zasadnutiach rady fondu, potrebuje sa nevyhnutne pripraviť na tieto zasadnutia. Je potrebné štúdium dokumentov, vypracovanie rôznych návrhov dokumentov, koncepcií, vypracovanie rozborov, podkladov pre rozhodnutie. Aj táto činnosť však spadá pod výkon funkcie člena rady fondu, je jej neoddeliteľnou súčasťou, pričom z citovaného zákona nevyplýva iná právna úprava. Kompetencie člena rady fondu nemožno charakterizovať výlučne ako kompetencie rozhodovacie a

schvaľovacie. Rozhodovací a schvaľovací proces je potrebné vykladať v širšom zmysle slova, tento proces v sebe zahŕňa aj predkladanie pripomienok, návrhov, vypracovanie analýz, koncepcií či iných dokumentov súvisiacich s právomocou rady fondu.

Z tohto dôvodu ani za tieto činnosti nemá člen rady fondu nárok na odmenu, teda vyplatenie akejkoľvek odmeny členovi rady fondu v súvislosti s výkonom jeho funkcie člena rady fondu neprichádza do úvahy práve s poukazom na ustanovenie § 3 ods. 9 citovaného zákona.

Súd prvého stupňa na danú vec nesprávne aplikoval ust. § 17 ods. 3 Zákonníka práce, poskytujúce ochranu zamestnancovi pri neplatnosti právneho úkonu. Ako už odvolací súd skonštatoval vyššie, v danom prípade vzhľadom na absolútnu neplatnosť uzavretých dohôd o vykonaní práce, medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporkyňou nevznikol platne pracovnoprávny vzťah, odporkyňa nezískala status zamestnanca, preto sa ani na ňu nemôže vzťahovať ochrana v zmysle § 17 ods. 3 Zákonníka práce. Zároveň je potrebné súhlasiť s argumentáciou navrhovateľa, ktorý dôvodne poukázal na to, že neplatnosť dohôd o vykonaní práce zaviniła aj odporkyňa, ktorá mala, resp. mala mať vedomosť o tom, že ako členka rady fondu nemôže byť jeho zamestnankyňou a za výkon funkcie člena rady fondu nemôže poberať odmenu.

Čo sa týka synalagmatického charakteru záväzku vyplývajúceho z bezdôvodného obohatenia, keď s poukazom na ustanovenie § 457 Občianskeho zákonníka, ak je zmluva neplatná, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal, povinnosť navrhovateľa vrátiť odporkyňi protiplnenie za jej plnenie z titulu neplatných dohôd o vykonaní práce by vznikla len v tom prípade, ak by plnenie odporkyne bolo nad rámec výkonu jej funkcie členky rady fondu. Ako už bolo konštatované vyššie, v tomto smere súd prvého stupňa nevykonal dostatočné dokazovanie, a preto ani odvolací súd nemôže dať na túto otázku konečnú odpoveď.

Súd prvého stupňa nesprávne posúdil otázku premlčania uplatneného nároku, keď jeho výklad začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby v zmysle § 107 ods. 1 Obč. zákonníka je v jednoznačnom rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou, keď za začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby považoval deň vyplatenia finančných prostriedkov.

Z ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka jednoznačne vyplýva, že pre začiatok subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia je rozhodujúci subjektívny moment, keď sa oprávnený dozvie o okolnostiach, ktoré sú rozhodujúce pre uplatnenie jeho práva. Vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bolo získané bezdôvodné obohatenie a o tom, kto ho získal, musí byť teda skutočná a nie iba predpokladaná, pretože, len ak oprávnený vie o tom, že na jeho úkor sa niekto bezdôvodne obohatil, môže uplatniť svoje právo, t.j. požadovať vydanie dôvodného obohatenia. Nie je pritom rozhodujúce ani to, či sa oprávnený o svojom práve nedozvedel vlastným zavinením, teda či sa mohol o svojom práve dozvedieť alebo mal dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti. Pokiaľ ide o počítanie subjektívnej premlčacej doby, správne postupujú sudy vtedy, ak za začiatok jej plynutia považujú deň, keď účastník zistil neplatnosť zmluvy (napr. keď revízne orgány vytkli organizácii neplatnosť uzavretej zmluvy), vychádzajúc z judikátu R1/1979.

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 145/2004, v prípade práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premlčacia doba, t.j. subjektívna a objektívna premlčacia doba. Jej začiatok je upravený odlišne; tieto dve premlčacie doby začínajú, plynú a končia nezávisle na sebe. Subjektívna premlčacia doba je kratšia - dvojročná, objektívna premlčacia doba je buď trojročná v prípade bezdôvodného obohatenia vzniknutého z nedbanlivosti alebo desaťročná, ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie. Za rozhodujúci pre začiatok plynutia subjektívnej 2-ročnej premlčacej doby je treba považovať deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal. Nie je pritom rozhodujúce, že oprávnený mal možnosť sa potrebné skutočnosti dozvedieť už skôr. V danom prípade teda nie je podstatná a rozhodujúca okolnosť, kedy sa žalobca pri riadnej starostlivosti musel alebo mohol dozvedieť, že na jeho úkor došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia, ale je rozhodujúce, kedy sa o tejto okolnosti skutočne dozvedel. Z § 107 ods. 1 OZ totiž vyplýva, že pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby k uplatneniu práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je rozhodujúci subjektívny moment, kedy sa oprávnený dozvie o okolnostiach, ktoré sú rozhodujúce pre uplatnenie tohto práva. Táto (subjektívna) vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor sa niekto bezdôvodne

obohatil a o tom, v prospech koho k tomuto obohateniu došlo, pritom musí byť skutočná. Nie je pritom rozhodujúce, či sa oprávnený o svojom práve nedozvedel vlastným zavinením, teda či sa mohol o svojom práve dozvedieť alebo mal dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti.

Rovnaký záver vyplýva tiež z rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu ČR, ktorý opakovane konštatoval, že pri posudzovaní začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby je potrebné vychádzať z preukázanej, skutočnej a nie len z predpokladanej vedomosti oprávneného o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Rozhodujúci je preto subjektívny moment, kedy sa oprávnený dozvie o okolnostiach, ktoré sú rozhodujúce pre uplatnenie jeho práva (pozri napr. rozsudky Najvyššieho súdu ČR zo dňa 31.08.2000, sp. zn. 25 Cdo 2581/98, zo dňa 27.03.2003, sp. zn. 33 Odo 766/2002, či zo dňa 25.04.2001, sp. zn. 33 Cdo 3003/99, uverejnený v Súbore civilných rozhodnutí Najvyššieho súdu pod C 442, zv. 5/2001).

Povinnosťou súdu prvého stupňa bude znova posúdiť odporkyňou vznesenú námietku premlčania, riadiac sa pritom vyššie citovanou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR ako aj Najvyššieho súdu ČR.

V zmysle ust. § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku, a v spojení s ust. § 167 ods. 2 O.s.p. i uznesenia (použitých s odkazom na § 251 ods. 4 O.s.p.), súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Z ust. § 157 ods. 2 O.s.p. vyplýva, že odôvodnenie rozhodnutia má obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti samotného výroku rozsudku. Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozhodnutia predovšetkým je preukázať správnosť rozhodnutia a jeho odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia, t.j. musí byť preskúmateľné.

Spravodlivým prejednaním veci je súdne konanie, ktoré rešpektuje všetky procesné zásady a princípy, ktoré tvoria súčasť štruktúry základných ľudských práv a slobôd. Podľa Nálezu Ústavného súdu SR I. ÚS 26/94 obsah práva na súdnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 Ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva na súdnu ochranu alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom je potom porušením Ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu. Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba potom rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny je potom aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Vyjadruje to aj znenie vyššie citovaného ust. § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo 148/2011, ktorý konštatuje, že podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p., m. m. I. ÚS 243/07), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda, inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd pritom musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.; obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07). Za arbitrárny, resp. nie dostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj vtedy, keď popri jednoznačnom právnom závere dospeje bez akéhokoľvek vysvetlenia či zdôvodnenia aj k protichodnému právnomu záveru. Rovnako treba kvalifikovať aj situáciu, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/05 z 28. februára 2006).

Porovnajúc odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia prvostupňového súdu s vyššie uvedenými kritériami, je zrejmé, že prvostupňový súd sa nimi dôsledne neriadil, keď svoje rozhodnutie s poukazom na vyššie uvedené, zo všetkých relevantných hľadísk dostatočným spôsobom právne ani vecne neodôvodnil. Súd prvého stupňa sa nedostatočne vysporiadal s preukázaním splnenia zákonných podmienok uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, najmä sa takmer vôbec nevysporiadal s podrobnou a rozsiahlou argumentáciou navrhovateľa. Ide o vadu rozhodnutia, ktorá má za následok nepreskúmateľnosť a nezákonnosť rozhodnutia, rozsudok súdu prvého stupňa je z tohto hľadiska nepresvedčivý, nedostatočne odôvodnený a nepreskúmateľný.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky II.ÚS 14/2001 a II.ÚS 132/2002).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1) zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41 O.s.p., § 123 O.s.p., § 115 O.s.p. a pod.). Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinstančnom konaní.

Ak by odvolací súd svoje rozhodnutie nepredvídateľne založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, porušil by právo účastníkov na spravodlivý proces a v skutočnosti by im odňal právo namietať správnosť právneho názoru súdu na inštančne vyššom súde. K novým právnym záverom odvolacieho súdu by sa účastníci nemali možnosť vyjadriť, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších záverov súdu prvého stupňa, sa nejavili významné. Ak odvolací súd došiel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, musí

rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. K požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania tak odvolací súd mohol urobiť zadosť iba kasačným rozhodnutím. Inak by odvolací súd znemožnil účastníkom realizáciu ich procesných práv, lebo by im odoprel možnosť prieskumu nových, z pohľadu záverov súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska posúdenia odvolacím súdom rozhodujúcich záverov, čím by účastníkom odňal možnosť konať pred súdom (mutatis mutandis porovnaj rozhodnutie NS SR sp. zn. 2 Cdo 276/2007).

V dôsledku vyššie uvedeného, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa, s použitím ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p., keďže takýmto postupom súdu sa odňala účastníkom možnosť konať pred súdom, i preto, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil (§ 221 ods. 1 písm. h) O.s.p.), zrušil a podľa ods. 2 citovaného ustanovenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Povinnosťou prvostupňového súdu v ďalšom konaní bude zodpovedať všetky relevantné právne otázky, na ktoré bolo poukázané vyššie, v prípade potreby doplniť dokazovanie, jeho výsledky riadne vyhodnotiť, vysporiadať sa so všetkými relevantnými argumentmi účastníkov konania a vo veci opätovne rozhodnúť, pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodniť.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd aj o trovách konania, vrátane trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.